

на сессиях ставили задачи по расширению местных воздушных линий. В свою очередь исполкомы контролировали осуществление такого сообщения.

Общим делом по отношению ко всему транспорту в российских и белорусских регионах оказалось то, что Советы депутатов трудящихся выделяли землю под строительство его объектов, особенным – например, исходя из предложенного ими финансирования проходило строительство региональных автодорог, как в БССР, так и в РСФСР. Особенностью работы исполкомов, например, в отношении железнодорожного транспорта было то, что они контролировали вопросы его снабжения стройматериалами, ремонта подъездных дорог к станциям, выгрузки вагонов. В целом содействовали функционированию транспорта, чем укреплялось экономическое взаимодействие белорусско-российского пограничья.

Список использованной литературы

1. Лыч, Л.М. Эшалоны бягуць на захад (верасень 1943 – май 1945 г.) / пад агул. рэд. І.У. Мандрыка / Л.М. Лыч – Віцебск, ВДТУ, 2005. – 168 с.
2. Тимофеев, Р.В. Советы депутатов союзных республик СССР и практика решения социально-экономических задач (1943 – 1991) / Р.В. Тимофеев // Вестник Тверского государственного университета. История. Выпуск 2. – 2011. – № 11. – С. 28 – 34.
3. Закон аб пяцігадовым плане аднаўлення і развіцця народнай гаспадаркі СССР на 1946 – 1950-е гг. // Бальшавік Беларусі. – 1946. – № 4 – 5. – С. 46 – 104.
4. Зотов, Д.К. Проблемы развития транспорта СССР / Д.К. Зотов, С.С. Ушаков – М.: Транспорт, 1990. – 304 с.

САЦЫЯКУЛЬТУРНЫЯ КАМУНІКАЦЫЎ ЖЫХАРОЎ БЕЛАРУСКА-РАСІЙСКАГА ПАМЕЖЖА Ў ПАЧАТКУ ХХІ СТАГОДДЗЯ

*В.М. Хаданёнак
г. Віцебск, ВДУ імя П.М. Машэрава, hadanenak@mail.ru*

Целью данного исследования является определение особенностей социокультурных коммуникаций жителей белорусско-российского пограничья в начале ХХІ в.

Ключевые слова: социокультурные коммуникации, культурная самобытность, идентичность, пограничье, геополитика.

Беларуска-расійскае памежжа даволі ўнікальны і спецыфічны рэгіён на геапалітычнай карце Ўсходняй Еўропы. Яго геаграфічныя абрысы акрэсліць дастаткова складана, бо разглядаемыя землі адносіліся да розных дзяржаўных утварэнняў і не былі статычнымі ў прасторава-часавым кантэксце. Сёння пад беларуска-расійскім памежжам прынята разумець тэрыторыю асобных раёнаў 6 абласцей: Віцебская, Магілёўская, Гомельская (Рэспубліка Беларусь), Пскоўская, Смаленская, Бранская (Расійская Федэрацыя). Лёс гэтых земляў на працягу стагоддзяў быў даволі не зайдросны. Яны з'яўляліся своеасаблівым яблыкам раздору і неаднаразова пераходзілі з рук у рукі кіраўнікоў розных дзяржаўных утварэнняў. Тут варта ўзгадаць памежныя войны Вялікага княства Літоўскага і Маскоўскага княства 1492 – 1494 гг., 1500 – 1503 гг., войны за Смаленск, узброеныя канфлікты пачатку і сярэдзіны ХVІІ ст. і інш. У першай чвэрці ХХ ст. лёс гэтых тэрыторый вызначаўся пераважна мірным шляхам, шляхам дыпламатычных перамоў, але пры гэтым даволі часта не ўлічваліся меркаванні і жаданні насельніцтва гэтых рэгіёнаў.

Сёння мы маем даволі няпростую геапалітычную сітуацыю ў свеце. Зноў разгарэліся адкрытыя ваенныя канфлікты, цэлы шэраг вострых супярэчнасцяў носяць

латэнтны характар. Нягледзячы на гэта, сацыякультурная сітуацыя на беларуска-расійскім памежжы вызначаецца міралюбівай і прыязнай атмасферай з абодвух бакоў. Не можа не радаваць наяўнасць актыўных кантактаў паміж суб'ектамі беларуска-расійскага памежжа ў эканамічнай і палітычнай сферах. Асабліва шчыльнае супрацоўніцтва адбываецца ў галіне культуры. Прычым формы гэтых сацыякультурных зносін розныя: абмен творчымі візітамі, літаратурныя вечарыны, сацыякультурныя камунікацыі пры дапамозе новых інфармацыйных тэхналогій і інш. Разам з культурнымі стасункамі суб'ектаў беларуска-расійскага памежжа назіраецца і разуменне важнасці захавання сваёй культурнай самабытнасці беларускім і рускім народам.

Безумоўна, сяброўскія адносіны Беларусі і Расіі мусяць грунтавацца на рэгулярных і чаканых, а не на выпадковых культурных сувязях. Пры гэтым важна, каб культурныя амбіцыі і завостранае самалюбства не перараслі з цягам часу ў нецярпімасць і непрыязнасць да ўсяго “чужога”. І ў Беларусі, і ў Расіі прысутнічае разуменне і ўсведамленне сваёй прыналежнасці да канкрэтнага этнаса, ёсць свой канкрэтны *volksgeist* (дух народаў) [1, с. 20]. Пры гэтым ні адзін народ не існуе ізалявана і міжэтнічныя кантакты будуць увесь час пашырацца. Цешыць тое, што апроч асобных праяваў бытавога нацыяналізма і ксенафобіі, абсалютная большасць насельніцтва беларуска-расійскага памежжа цалкам пазітыўна і прыязна ставіцца да сваіх непасрэдных суседзяў. Гэта абсалютна адпавядае асноўнай функцыі любой сацыякультурнай камунікацыі – дасягнуць сацыяльнага адзінства пры захаванні індывідуальнасці кожнага яе элемента [2, с. 433].

Тым не менш, трэба памятаць што “... элементы культуры, бяшкодныя і нават дабратворныя на ўласнай глебе, могуць аказацца небяспечнымі і разбуральнымі ў чужым сацыяльным кантэксце” [3, с. 63]. Гэта тычыцца ў першую чаргу моўнага пытання. Не сакрэт, што беларуская мова ў памежных з Расійскай федэрацыяй беларускіх рэгіёнах паступова саступае сваё месца рускай. Гэта не можа не насцярожваць, асабліва калі закранае адукацыйную сферу. Ва ўсходняй Беларусі доля беларускамоўных вучняў за апошні час скацілася з 10% да 8% [4], у памежных з Расійскай Федэрацыяй рэгіёнах статыстыка яшчэ больш сумная. Таму важна прымаць неадкладныя меры для стварэння у беларускіх памежных рэгіёнах сапраўднага, а не намінальнага “моўнага палімарфізма”. Гэта дапаможа захаваць культурную ідэнтычнасць, традыцыі і моўную спадчыну беларускаму насельніцтву ўсходняй Віцебшчыны, Гомельшчыны і Магілёўшчыны. Толькі такім чынам можна дамагчыся грамадскай стабільнасці і высокай ступені эфектыўнасці сацыякультурных камунікацыі жыхароў беларуска-расійскага памежжа.

Такім чынам, можна сцвярджаць, што культурныя і сацыяльныя зносіны ў рэгіёне беларуска-расійскага памежжа вызначаюцца на сённяшні дзень адкрытасцю, стабільнасцю, узаемапавагай і даверам. Насельніцтва Беларусі і Расіі разглядае сваіх непасрэдных суседзяў праз прызму агульных духоўных асноваў развіцця. Захаванне культурнай самабытнасці і ідэнтычнасці абодвух народаў павінна ісці поруч са шчыльнымі стасункамі ў сацыякультурнай сферы.

Спіс выкарыстанай літаратуры

1. Вундт В. Психология народов / В. Вундт. – М.: Изд-во Эксмо, 2002. – 864 с.
2. Социология: энциклопедия / сост. А.А. Грицанов, В.Л. Абушенко [и др.]. – Мн.: Книжный дом, 2003. – 1312 с.
3. Тойнби А. Дж. Цивилизация перед судом истории / А. Дж. Тойнби. – М.: Айрис-пресс, 2003. – 592 с.
4. Режим доступа: <http://nn.by/?c=ar&i=152272>. Дата доступа 22.12.2016.